

MI MLADI BORCI

POŠTNINA PLAČANA V GOTOVINI

STANOVSKI TEDNIK ZA SLOVENSKO DIJASTVO. — IZHAJA VSAK PETEK. — LETNA NAROČNINA: DIJAŠKA 16 DIN, NEDIJAŠKA 26 DIN, PODPORNIA VSAJ 30 DIN. — POSAMEZNA ŠTEVILKA 75 PAR. — UREDNIŠTVO IN UPRAVA V LJUBLJANI V STRELIŠKI ULICI 12/II. — ČEKOVNI RAČ. ŠT. 16.078.

LETO II.

LJUBLJANA, PETEK, 18. MARCA 1938.

ŠTEV. 27.

NAŠ MAHNIČ

Sredi zgodovine slovenskega katoliškega gibanja stoji kakor mejnik škof dr. Anton Mahnič. Ob njem je slovensko katoliško gibanje zraslo in zmagovalo, proti njemu pa so se zarotile vse katolištvu nasprotnne sile in njihovi zaslepljeni pomagači. Ta ločitev se začinja z Mahničevim nastopom pred pol stoletja in sega v naš čas.

*

Odklonili so Mahniča pred petdesetimi leti stari liberalci, ki so bili vajeni, da so slovenske katoličane neovirano pitali z liberalizmom. Odklonili so ga in ga strupeno napadali, ker so videli, da bo postavil slovenski katolicizem na lastne noge in zavihtel svoj meč proti zmotam liberalizma, ki je neovirano gospodaril.

Odklonili so ga staromodni katoličani, ki so se najrajši držali za krilo liberalcev in uživali »ljubi mir«.

Oklenila pa se je Mahniča katoliška mladina, dijaki, akademiki, bogoslovci vseh slovenskih semenišč. Ta mladina je v zlati dobi slovenskega katoliškega gibanja pod Mahničevim vodstvom in po njegovi zamisli izvršila katoliški preporod slovenskega naroda.

Oklenila se je Mahniča vsa tedanja slovenska duhovščina pod vodstvom enega največjih slovenskih škofov, kardinala Jakoba Missie, in šla z njim v boj za čisto, brez kompromisno in radikalno katoliško načelnost.

Oklenil se je Mahničevih idej prvi slovenski katoliški shod, s katerim se začinja slavna in velika in zmagovita doba katoliškega gibanja na Slovenskem.

Oklepalo se je Mahniča vse slovensko kato-

liško gibanje tja do povojnih let, dokler je bilo zdravo, udarno, radikalno in osvajalno.

*

Odklanjajo Mahniča še danes vsi liberalci, ki se boje odločnega nastopa katoličanov.

Odklanjajo ga vse liberalne literarne zgodovine, ki se boje načelne kritike, ki puščajo v miru vsako tendenco, samo katoliške ne; ki svojim odpustijo vsako brutalnost, Mahniču pa in njegovim do skrajnosti zamerijo, če kdaj v sveti jezi vzkipi.

Odklanjajo ga in strastno ga napadajo vsi marksisti, komunisti in ljudskofrontaši, ki hočejo v idejni nejasnosti, neopredeljenosti in zmešnjavi uspešno loviti katoličane.

Odklanjajo ga vsi takozvani indiferentni, ker jim je »nestrpen« in »fanatik« in kot tak preveč koristen katoliškemu gibanju.

Odklanjajo in sramujejo se ga pod liberalnim vplivom tisti majhni katoličani povojne generacije, ki niso zgradili še ničesar, veliko pa že razbili, in katerih zadnje delo je bilo, da so zavozili in uničili edino slovensko katoliško literarno revijo.

Zato pa se oklepa Mahniča od dne do dne več mladega slovenskega dijaštva, ki je razbijanja in uničevanja sito in ki hoče, da mogočno katoliško gibanje zopet zajame vso Slovenijo.

Oklepa se Mahniča, ki so ga odklanjali, sovražili in napadali vsi negativni in katolištvu nasprotni elementi.

Oklepa se Mahniča, ki je povedel slovensko katoliško gibanje z mladino, katera se je zbrala okrog njega, v sijajno dobo in velike zmage.

Katoliška mladina obnavlja zvezo z očetom slovenskega katoliškega gibanja, odklanja vse krive preroke in gre za Mahničem do zmage.

Hudo je doživeti neuspeh, a hujše je, nič ne storiti za uspeh.

(Roosevelt).

O UMETNOSTI

Še besedo o presojanju umetnosti, zlasti umetnosti besede. Tudi pri nas vpoštevata kritika skoraj izključno le estetsko stran umetnine, globlje ne posega. In vendar je estetska stran le ena, so še druge, povsem enakovredne strani, ki se pri popolnem in pravilnem presojanju umetnine ne smejo prezreti. Umetnino moramo presojati tudi po tem, kakšno spoštovanje kaže do vrednot, ki so nam in našemu občestvu svete. Umetnine, ki priznanim vrednotam občestva nasprotujejo, jih zanikajo, sramotijo, za to občestvo niso umetnine, pa najsi nosijo najsičajnejšo estetsko obliko. (Prim. Dr. Cornelius Schröder O. F. M.: Katholische Buch- und Literaturpflege v Mayerjevem zborniku, Lebendige Seelsorge, Herder 1937.)

Knjiga, ki našo mater, katoliško Cerkev, žali, sramoti, za naš katoličane nima značaja umetnine in je nikdar imeti ne more, pa četudi jo kritika z zgolj estetskega vidika visoko ceni. Če nas zaradi tega razglašajo za reakcionarne in ozkosrčne, nič zato. To nas ne sme premotiti, da bi proti svoji vesti in proti resnici trobili v rog, ki ni katoliški. Opozarjam pri tem še posebej na »Instructio Supremae S. Congregationis S. Officii de sensuali et sensuali-mystico litterarum genere« iz l. 1927 (AAS. XIX, 186—189), ki svari pred »katoliško« literaturo, ki čutnosti, strastem in nekemu lascivnemu misticizmu služi. Prevodi raznih zbirk, ki pri nas izhajajo, niso vsi v tem pogledu brezgrajni. Vsak, ki pošteno misli, pa četudi ne sprejema katoliškega stališča v presojanju umetnin, se mora strinjati z načelom, da umetnost, ki sramoti in ruši pravne in verske vrednote naroda, nobenemu narodu potrebna ni, da torej ni nobene kulturne škode, če take umetnosti nima oziroma jo odklanja.

† Gregorij, škof

KMETJE PRI SVETEM OČETU.

Najbolj slikoviti, pisani in zanimivi prizori so v vatikanskih sprejemnih dvoranah gotovo tedaj, ko pridejo na obisk prebivalci rimske Kampanje. Vsi zagoreli, od sonca ožgani, koščeni obrazov. Žene v preprostih oblekah, dekleta v belih, otroci kot angelci. Vso to pisano trumo vodi k sv. očetu domači škof.

Toda ti romarji ne prihajajo praznih rok! Kaj neki pa prinašajo, saj sami sebe komaj preživljajo? Ne zlata in srebra, marveč darila, ki jih že dolga stoletja nosijo v dar svojemu očetu: domače živali, vrtno in poljske pridelke. V vrbovih košaricah leže ovčice in jagnjeta, okrašena z belimi trakovi, zajčki in golobčki, race in piščeta, ki jih žene nežno nosijo v naročju. Štirje možje pa nosijo na ramenih — kot nekoč izraelski ogledniki — cele kite najlepših špargljev in artičok, da bi jih cel polk imel

dovolj. Stare mamice pripovedujejo sv. očetu, ki obhodi vse vrste in se z vsemi pogovori, z zapnim nasmehom: »Jaz tudi nisem hotela priti z praznimi rokami, ali nisem mogla drugega prinesiti«, in mu kažejo skromne kite čebule, ki so jih dobre stare žene s tako ljubeznijo spletle. Danes je vse to nakopičeno pri kraljevskem papeževem prestolu, jutri pa bo že razdeljeno med najpotrebnejše dobrodelne ustanove.

Človek se sprašuje, ali se bo papež s temi preprostimi ljudmi pogovarjal tako, da ga bo razumel vsak otrok, vsaka mati, da bo vsak mogel nesti njegove besede v srcu na svoj dom. In Pij XI. je tak mož. Govori nazorno, zaupno, naravno, kakor bi govoril na prižnici naše gorske cerkvice. Zato ni čudno, da je za mnoge ta dan najlepši dan vsega življenja, ki jim ga nobene težave in bridkosti ne morejo izbrisati iz spomina.

Silvio Negro, Vaticano Minore.

BUTENKO

Zakaj je hotel postati diplomat

Znan je slučaj ruskega diplomata Butenka, ki je po lastni izjavi le zato sprejel službo poslanika v Bukarešti, da je mogel na ta način prekoračiti mejo ruske države in priti v civilizirani svet. Jasno je izjavil, da prej ni slutil, kakšen prepad zija med kulturnim svetom in med »barbarsko in izumetničeno državo sovjetov.«

Prvič v inozemstvo

Prvikrat so ga poslali v inozemstvo ob priliki pariške svetovne razstave. Moral je urediti sovjetskoruski razstavni material, ki ga je takoj spoznal kot veliko prevaro. Še preden je bil poklican v Bukarešto, je sklenil, da se hoče čimprej iznebiti sovjetskega jarma. Videl pa je, da je morala GPU nekaj slutiti, ker mu je na vsakem koraku sledila. Zato je imel takojšen pobeg kot edino rešitev.

Rešen boljševiškega pekla!

Prve besede, ki jih je izjavil časnikašem ob prihodu v Rim, so bile: »Za vselej in z grozo sem se ločil od boljševikov«. Dejal je, da je bil carski režim kljub svojim težkim napakam pravi raj v primeri z sovjetsko strahovlado. Svoje zanimive izjave je Butenko zaključil z besedami: »Jaz, ki sem od 1937. do 1938. živel v zapadnoevropskih državah, sem jasno spoznal, kako globoko se je današnja Rusija pogreznila. Gospodstvo ruske revolucije, ki sem ga mogel študirati dvajset let, me je prepričalo o tem, da so boljševiški ideali zmotni. Zdaj sem prestopil v svet resnične kulture, civilizacije in pravčnosti ter sem odločen, da sodelujem pri obrambi človeškega napredka, ki ga kulturni svet zastopa.«

Z Butenkom je torej GPU imela smolo, ker ji ni samo ušel, temveč v inozemstvu tudi s svojimi izjavami nikakor ni naredil veselja.

*

JAVNA ZAobljUBA PROTI KLETVINI.

Pod naslovom »Javna zaobljuba proti kletvini, nedostojnosti« je prinesel Osservatore Romano razglas škofijskega lista iz Trevisa, v katerem škofje pozivajo vernike, naj v bodoče vsako leto na nedeljo v osmini praznika Brezmadnega spočetja napravijo sledečo zaobljubo: »Obsojam kletev, kvante in filmske predstave, ki so proti pravosti in sovražne katoliškemu nauku in socialnemu redu. Obljubim, da ne bom preklinjal, da ne bom kvantal in da ne bom obiskoval nobene nenravne filmske predstave. Potruditi se tudi hočem, da bom še druge pripravil do enakega sklepa in ravnanja. Pripomoči hočem, da se javnost zave nevarnosti, ki jo to zlo predstavlja, da se tako upremo njegovemu razširjanju — v blagor duš in krščanskega ljudstva.«

KATOLIŠKA OBNOVA FRANCIJE

O katoliški obnovi Francije je govoril najožji sodelavec kardinala Verdiera, pariški škof Roger Beaussart kot gost katoliške akademske zveze.

Očrtal je razvoj francoskega katolicizma v zadnjih desetletjih.

KATASTROFA

Ločitev Cerkve od države ob koncu minulega stoletja je pomenila za katoliško Cerkev v Franciji veliko katastrofo, morda večjo, kot je bila francoska revolucija. Sledila je doba propadanja; katoličani so izginili z odločilnih mest in udeležba francoske duhovščine ter zavednih katoliških laikov v javnem življenju se je stalno manjšala.

OBNOVITVENO GIBANJE

Toda ta ohranitev je trajala razmeroma malo časa. Kmalu se je začelo silno duhovno obnovitveno gibanje, ki je zajelo vsa področja katoliškega življenja. Izguba materialnih dobrin je ime-

la poleg mnogovrstne škode tudi dobro posledico, da se je mogla duhovščina, ločena od časovnih vprašanj, popolneje vreči na svoje verske in dušnopastirske naloge.

MED INTELIGENCO

Katoliška obnova je prodrla hitreje in najlepše v inteligenci. Da so najodličnejši pesniki in pisatelji današnje Francije katoličani, je znano; tudi pisatelji, ki so bili doslej od katolicizma oddaljeni, so se povrnili h cerkvenemu življenju. V mislecih, kakor so Henri Bergson, Maurice Blondel in Jacques Maritain je jasno viden notranji preobrat francoske duhovnosti in njena usmeritev h krščanskim miselnim zakladom.

Ne glejmo nazaj, kamor nas kliče hudič, ampak naprej, kamor nas kliče Kristus! Su. Ciprian

Vatikanska država

Od leta 1929. je Vatikan samostojna država, ki nosi uradni naslov »Città del Vaticano«. V teku 9 let se je ta edinstvena država na svetu zelo razvila.

PREBIVALSTVO

Prebivalstvo Vatikana tvorijo skoro izključno Italijani; poleg njih je še nekaj Francozov, ki so uslužbenci v cerkvenih uradih. Inozemci se mude v Vatikanu le začasno. Skoro vsi vatikanski državljani-laiki so papeški uradniki in nosijo uniformo.

Vatikanska službena mesta so skoro vsa brez izjeme dedna. Oni otroci, ki ne slede svojemu očetu v službi, prenehajo biti od polnoletnosti dalje vatikanski državljani, če niso poklicani v kak drug vatikanski urad.

Število prebivalcev se suče med 1000 in 1100. Oddelek za varnost šteje 100 duhovnikov in 100 orožnikov, ki imajo nalogo, da nadzorujejo papeško palačo, papeške muzeje in cerkev sv. Petra.

POŠTA IN SODIŠČE

Poštna služba, ki deluje brezplačno, nudi najlepši primer vzor-

ne organizacije. Kovanje novcev donaja vatikanski državi upravi 1 milijon lir letno. Vatikanske poštne znamke so pri filatelistih vsega sveta zelo iskane in priljubljene.

V Vatikanu obstoji tudi sodišče in ječa, »srečno sodišče in srečna ječa, ki skoro nikdar ne slišita odmevov procesa in tožbá jetnikov«.

PROMETNA SREDSTVA

Vatikansko železniško progo, ki veže Vatikan z italijanskim državnim omrežjem, uporabljajo le izredno redko, posebno ker se sv. oče pri svojih vožnjah večinoma poslužuje avtomobila. Število avtomobilov v Vatikanu je primeri s številom prebivalstva zelo veliko: 150. Telefonskih aparatov imajo 110. Razen tega deluje v Vatikanu ena brezžična telegrafska postaja, ki so jo pred kratkim preuredili.

TISKARNA

Znamenitost Vatikanskega mesta je vatikanska tiskarna, ki po mnogovrstnosti svojih črk stoji daleč na čelu vseh tiskarn sveta.

MED LJUDSTVOM

Manj ugoden je bil spčetka položaj med proletariatom in kmečkim ljudstvom. Še pred 15 leti je bilo delavsko prebivalstvo Cerkvi popolnoma odtujeno. Od takrat pa so bili po zaslugi kardinala Verdiera in pariških velemestnih apostolov tudi tu doseženi veliki uspehi. Žosisti in žasisti se borijo za vedno večjim uspehom za zopetno pokristjanjenje delavstva in kmečkega prebivalstva: eno leto že doživlja tudi Krščanska delavska liga podoben razmah. Odločilno je pri teh uspehih požrtvovalno delo laičnih apostolov.

ZIDANJE NOVIH CERKVA

Nazorno znamenje notranje obnove francoskega katolicizma je živahno zidanje novih cerkva: samo v pariški nadškofiji so v zadnjem času zgradili 109 novih cerkva, v vsej Franciji pa 400.

Predali za črke v tej tiskarni vsebujejo grške, arabske, hebrejske, sirske, armenske, sanskrske, japonske, kitajske, tibetske, memfiske, slovanske, tebanske, etruščanske in še mnoge druge črkovne tipe. Posebni del tiskarne je zaposlen samo s tiskanjem okrožnic in papeških tajnih listin. Uslužbenci tiskarne so k službeni molčečnosti strogo obvezani.

VODOVOD

Vodovod ima Vatikan napeljan iz jezera Brasciano; voda pritaka po ceveh v rezervoar, ki je postavljen na vatikanskih vrtovih in drži 2 milijona kubičnih metrov vode.

PRODAJALNE

V vatikanskih prodajalnah smejo kupovati samo vatikanski državljani. Ker med Vatikanskim mestom in Italijo ni nobene carinske meje, je italijansko monopolno blago (sladkor, kava, tobak) v Vatikanu znatno cenejše.

LISTNICA UREDNISTVA SLOVSTVENA NAGRADA

Prejeli smo drugi prispevek za nagradni natečaj MMB. Prispevek ima geslo: »Per aspera ad astra«.

Svetega Cipriana

Poslovenil, uvod in pripombe napisal dr. Franc Ksaver Lukman.

V Celju 1938., založila Družba svetega Mohorja v Celju.

V zbirki »Cerkvenih očetov izbrana dela« je Mohorjeva družba izdala prvi del izbranih spisov svetega Cecilija Cipriana. Obsega Ciprianova pisma in spis o padlih.

Knjiga je literarno in zgodovinsko zanimiva tudi za nas dijake, kajti Ciprianova dela štejejo med najstarejše spomenike stare krščanske literature, v uvodu pa je prevajatelj zelo pregledno opisal mnogo dejstev, ki so važna za staro svetno in cerkveno zgodovino.

CIPRIANOVO ŽIVLJENJE

Sv. Ciprian se je rodil okoli l. 200. v Afriki, krstiti se je dal leta 245. ali 246.; okoli leta 248. pa so ga že izvolili za škofa. Kmalu je postal voditelj in dejansko središče afriških cerkva. Težka naloga ga je čakala v tem poklicu. Kajti ni še dolgo izvrševal svojega pastirskega poslanstva, že so grozile hude nevarnosti, da bodo razkropile njegovo čredo: nastopila je doba Decijevega preganjanja, ki nam je že nekoliko znana iz šolske zgodovine, ki pa je tu v svojih vzrokih in posledicah veliko obširneje obdelana.

PREGANJANJE

Za Cerkev, tudi za kartaginsko, je nastopila težka doba mučeništva. Nekateri kristjani te preizkušnje niso prestali, drugi pa so pogumno vzdržali.

V tej dobi se je moral Ciprian umakniti iz Kartagine, ne iz strahu pred smrtjo, marveč zato, da njegova Cerkev ne bi izgubila trdnega vodstva, ki ga je prav tedaj najbolj potrebovala.

KAKO S PADLIMI?

Preganjanje pa je sprožilo poseben problem — kako ravnati s padlimi, to je z onimi, ki so od Cerkev odpadli, pa bi se radi povrnili. Ciprian je nastopil proti prelahkomiselnemu sprejemanju padlih. »Dovoljevati, kar je v pogubo, se pravi varati; padlega tako ne vzdigujejo, marveč ga na tla tlačijo.« (str. 66.). O vprašanju padlih je Ciprian napisal obsežen spis, ki ga imamo zdaj tudi v slovenščini.

RAZKOL V KARTAGINSKI CERKVI

Kmalu po Decijevev preganjanju je zadel Cerkev nov udarec, razkol v kartaginski cerkvi, v zvezi s sporom v Rimu. Ob tej priliki je Ciprian zapisal v nekem pismu tole:

»Želel si, predragi brat, naj ti pišem, kakšno krivost vero je Novatianus začel. Najprej vedi, da ne smemo biti niti radovedni, kaj uči, ker zunaj (op. zunaj Cerkev, ločen od nje) uči. Bodi kdorkoli in kakršenkoli, kristjan ni, kdor ni v Kristusovi Cerkvi. Naj se postavlja, naj svojo modrost in zgovernost s prešerno besedo hvali, — ker ni ohranil bratske ljubezni in cerkvenega edinstva, je izgubil tudi to, kar je prej bil.«

CIPRIAN HRABRI PAPEŽA

In ko so razkolniki s silo hoteli omajati papeža Kornelija, je Ciprian le-temu pisal te-le tehtne besede, ki še danes v vsej moči veljajo:

»Ko je torej mnogo tolikih in takšnih zgledov, kako je božja milost potrdila dostojanstvo in oblast duhovnikov, kaj deš, kakšni so oni, ki sovražijo škofe, vstajajo zoper katoliško Cerkev in se ne boje ne Gospodovih opominov in svaril ne prihodnje sodbe in kazni? Odtod so vzklile krive vere in se rodili razkoli, da škofa božjega ne slušajo in ne upoštevajo, da je v Cerkvih samo en škof in en sodnik, ki mesto Kristusova za čas opravlja službo.«

CIPRIANOVE ZMOTI

Vendar pa kljub temu kaže, da se Ciprian ni popolnoma jasno zavedal obsega in moči cerkvene discipline. To se je najjasneje pokazalo v sporu, ki je leta 255. izbruhnil med papežem Stefanom in nekaterimi škofi, med katerimi je bil tudi Ciprian. Ti škofje so zagovarjali strogo, a zmot-

no stališče, da krst heretikov ni veljaven, da jih je zato treba ob sprejemu v Cerkev vnovič krstiti, papež pa je priznaval veljavnost prvega krsta. Malo je manjkalo, da ni prišlo do razkola. Ciprian je tu po besedah gospoda prireditelja »ravnal dosledno, kakor je mislil o ustroju Cerkev, a vprav tu se je pokazalo, da je bilo njegovo pojmovanje v zelo važni zadevi nepopolno.« (str. 25.) Vendar je bil »Ciprianov spomin v Cerkvi v veliki časti. Neomadeževanost njegovega življenja, njegova vnema za cerkveno edinstvo, njegova pastirska skrb in njegova mučeniška smrt je zakrila tudi njegovo zmoto glede krsta heretikov in njegove spor s papežem Stefanom. Če je bilo na rodovitni mladiki treba kaj obrezati, je to obrezal nož slavnega mučeništva, je dejal sv. Avguštín.« (Str. 34.)

Sicer je pa Ciprianov slučaj le zopet en dokaz, da so vedno bili v Cerkvi dobri in celo sveti ljudje, ki so se pa motili glede nauka; dokaz, kako važno je, da vedno gledamo na papeža, kadar gre za nauk; da tu ne odloča svetost, ampak služba. »Ti pa potrdi v veri svoje brate!« Taka je Kristusova volja.

NJEGOV POMEN ZA NAŠ ČAS

Danes ima sv. Ciprian največji pomen kot cerkveni pisatelj, kot eden glavnih graditeljev stare krščanske literature. Čeprav je bil v mlajših letih retor, kar se pozna še v njegovem prvem spisu, je pozneje ta slog opustil in se njegovi spisi odlikujejo po mirnem in preprostem slogu ter jasnih primerah. Lepo je kot pisatelj označen v uvodu: »Korist kristjanov je... Ciprianu vodila pero, sv. pismo mu je dajalo snov. Izšolani retor je dobro poznal poganske pesnike in pisatelje, pa niti enkrat ni navedel niti besede iz njih. V marsikateri praktični misli se Ciprian ujema s Seneko, toda modroslovna stran stoičnega svetovnega nazora ni pri njem zapustila sledov kakor pri Tertulianu, aleksandrijskem Klementu ali Origenu. Dasi je Tertuliana rad prebiral in se v več spisih nanj naslonil, ni niti enkrat navedel nobene njegovih duhovitih besed. Ko je pri krstu slekel starega človeka, je hotel sleči tudi poganskega retorja. V prvem spisu »Ad Donatum« se mu še ni posrečilo, kasneje pa. Prav so di Bardenhewer, češ, bilo je pač malo pisateljev, ki bi bili sami hoteli biti tako malo pisatelj.«

Tako je knjiga izbranih del sv. Cipriana za cerkveno zgodovino in je zlasti za krščansko literaturo publikacija, ki bo prav gotovo nudila mnogo koristi tudi slovenskemu študentu.

Odg. urednik: Ciril Kovač (Ljubljana). Izdaja konzorcij (J. Prešeren, Ljubljana). Tiska Misijonska tiskarna, Groblje-Domžale (Jože Godina).

Saj veš, kako si hudič zmeraj prizadeva, da bi božje služabnike z lažjo raztrgal in jim z neresničnimi glasovi uzel dobro ime, da bi jih obrekovanje od zunaj oblatilo, ko je njih vest čista in svetla.

Sv. Ciprian